

Til Riksantikvaren

13.06.2025

Høringsinnspill til forslag om bevaringsstrategi for næringers og industriers kulturmiljø

Slekt og Data takker for muligheten til å gi innspill til den foreslåtte bevaringsstrategien for næringers og industriers kulturmiljø.

Som Norges største frivillige organisasjon for alle som er interessert i slektsforskning, med over 11 000 medlemmer og et landsdekkende organisasjonsapparat, arbeider vi for å bevare og formidle slekts- og personhistorier – den nære historien om enkeltmennesker, familier og lokalsamfunn. Vår innsats bidrar til å sikre en levende immateriell kulturarv og knytter menneskene til de materielle sporene etter industri og næring.

1. Den immaterielle kulturarven må løftes tydeligere frem

Vi støtter forslaget til strategi og er særlig glade for at samspillet mellom materiell og immateriell kulturarv anerkjennes. Samtidig mener vi at den immaterielle dimensjonen bør styrkes ytterligere. Kunnskap om livene som ble levd i og rundt industrien, og om hvordan arbeid, migrasjon, slektsbånd og tradisjoner formet både menneskene og lokalsamfunnene, bør ses som en integrert del av kulturmiljøet.

Uten kjennskap til menneskene og historiene bak bygningene og maskinene, risikerer vi å bevare bare halve historien.

Vi foreslår at:

- Delmål og tiltak i strategien i større grad inkluderer innsats for å dokumentere og formidle immateriell kulturarv.
- Under deltema 1 (s. 32), foreslår vi at Slekt og Data og andre organisasjoner som Memoar, Arkivforbundet og Landslaget for lokalhistorie, nevnes eksplisitt som aktører med relevant kompetanse.

- Faro-konvensjonen (2005) og UNESCO-konvensjonen om vern av den immaterielle kulturarven (2003) nevnes eksplisitt i oversikten over juridiske virkemidler (kap. 3.2, s. 14).

2. Slekt og personhistorie er viktig for helhetlig bevaring

Slekt og Data arbeider med digitalisering, transkribering og tilgjengeliggjøring av arkivmateriale og bidrar til formidling av slektshistorier gjennom prosjekter som Gravminner og Kildeveiviseren. Dette gir unikt innblikk i industrihistorien nedenfra – om arbeidere, håndverkere, flyttmønstre og slektssammenhenger som har lagt grunnlaget for samfunnsutviklingen.

Vi anbefaler at:

- Slekthistorisk dokumentasjon ses som en ressurs i strategiens kunnskapsgrunnlag og i prioritering av innsatsområder. I kapittel om utfordringer og muligheter (s. 20–23), bør det fremheves at slekts- og personhistorier gir innsikt i lokal ressursbruk, arbeidsvandring og sosialhistorie, og dermed styrker muligheten til helhetlig bevaring.
- Det tilrettelegges for samarbeid med frivillige organisasjoner i kartleggings- og dokumentasjonsarbeid.

3. Frivilligheten må ha en reell plass i oppfølgingen

Strategien understreker betydningen av frivillighet og engasjement. Dette må følges opp med konkrete strukturer for involvering og tilskudd. Mange organisasjoner som bidrar til dokumentasjon og formidling, inkludert Slekt og Data, er avhengige av forutsigbare rammer og anerkjennelse av vår kompetanse.

Vi støtter Kulturvernforbundets forslag om:

- at frivillige organisasjoner inkluderes eksplisitt i relevante avsnitt om kompetanse og aktører under alle deltemaer.
- at tilskuddsordninger gjøres tilgjengelige også for arbeid med immateriell kulturarv og frivillig dokumentasjonsarbeid.

4. Tilgang til arkiv og digitalt kildemateriale

For å sikre bred formidling og engasjement knyttet til næringers og industriers kulturmiljø, må tilgangen til arkivmateriale og personhistoriske kilder styrkes. Vi anbefaler derfor at:

- Strategien omtaler digitalisering og tilgjengeliggjøring av historiske data som virkemiddel.

- Arkivsektoren inkluderes i arbeidet med kunnskapsgrunnlag og formidling.

Avslutning

Slekt og Data støtter intensjonene i bevaringsstrategien og mener at sterkere vekt på immateriell kulturarv og frivillig engasjement vil styrke både kunnskapsgrunnlaget og den samfunnsmessige effekten av strategien. Vi stiller oss gjerne til rådighet for videre arbeid og samarbeid.

Med vennlig hilsen

Slekt og Data

v/ Lina Bjelland Myrvoll,

generalsekretær